

საპოლიტიკო და სალიბერალური გაზეთი

ხელის მოწერა მიიღება 1910 წლისათვის ყოველდღიური საპოლიტიკო და სალიბერალური გაზეთი

„ემოვალე“

1910 წელსაც გამოვა იმავე პროგრამით, როგორც წელს გამოდის. გაზეთი წლიურად ელვრება თფილისში და თფილისი, გარეთ 7 მან., ნახევარ წლით 4 მ., საზღვარ-გარეთ 14 მ. წლით, ნახევარი წლით 7 მ. ხელის მოწერა მიიღება თფილისში დროშავალი-ს კანტონარში, ბათუმში, სამტრედიოში და ქაითურაში რკინის გზის შტაბებში, ქუთაისში ის. კვიციანიძისთან, ჩხატარაძისთან. თავართქილადესთან—წიგნის მაღაზიაში, ოზურგეთში—მ. თალაკვაძისთან, ხიდისთავში ნ. კობიძისთან, ფოთში პ. ურუშაძისთან.

ფულის გამოსაგზავნი ადრესი: Тифлиси, тип. «Пром», Ка-листрату Конст. Цуладзе.

თფილისის კერძო სამკურნალო

30 მუდმივი საწოლით და სამშობიარო განყოფილებით. და არის ყოველ დღე კარგად მოსარგულე ავთოპოფთათვის.
ქსენივის ქუჩა, საკუთარი სახლი, № 7, „მეტეველი“ სასტუმროს ახლოს, ტელეფონი № 590.
დახმავილი მ. დ. შინაგან და ბავშვ. ყოველ დღე, გარდა კვირისა 11—12 ს.
გიდვანიშვილი მ. ა. ნერვების და ელ. ორზაბ. ოთხშ. და პარ. 10¹/₂—11.
გუბაშვილი მ. ა. შინაგანი, შაბათს 1—2 ს. და კვირის 11—12 ს.
გიორგიანი მ. ა. შინაგანი, ორზ. და ოთხშა-ბათით 9—10 ს.
კარაიანი მ. ა. კანისა და ვენ., ყოველ დღე, კვირის გარდა 2¹/₂—3¹/₂ ს.
მაღალაშვილი მ. ა. შინაგ., სამშ. და შაბ. 10—12 ს.
მანუჩარაძე მ. მ. შინაგანი, ორზაბათ., ოთხშ. და პარ. 1—2 ს.
სამკურნალოს აქვს მოწვეული საკუთარი მიკრო-ქიმიური და ბაქტერიოლოგიური ლაბორატორია, რომელსაც განაგებს ქიმიკი გ. ფედოროვი.
რჩევა ღირს 50 კ., საწოლები 2 მანეთიდან დაწყებული, ოპერაცია, კონსულტაცია, ელექტრონიზაცია, მასაჟი, ყვავილის აცრა, ძიძაბა შემოწმება და შედარებითი სანაღებო.

ვოგზლის კერძო სამკურნალო

ღია ყოველდღე მისარგულე ავთოპოფთათვის. ვოგზლის ქ. № 8; ს. ენფინჯიანისა (ტელეფონი 695)
მ. ბ. მახარაძე კბილის ავთიკ. ყოველ დღე 10—11 ს.
მ. ი. მარაბალი ყოველ დღე 2—3 ს.; შინაგან და ბავშვ. ავთიკ.
მ. ა. მ. დინასიძე ყოველ დღე 11¹/₂—12¹/₂ ს.; სიფილ., ვენ. და კანის ავთიკ.
მ. მ. მ. მელიქიძე ყოველ დღე; 1—2 ს.; დედათა და ბავშვ. ავთიკ.
მ. ბ. ა. პოპოვი ყოველ დღე, გარდა კვირისა 12—1 ს.; ყვლის, ცხვირის და ყურის ავთიკ. (100—50)

თფილისის სასახლიანო თეატრი

პეტერბურგის დრამატული თეატრის ვ. ფ. კომისარევისკაის გასტროლე ე ბ ი, 6-დან 13 დეკემბრამდის.
გერა ფეოდოროვა კომისარევისკაის მანაწილეობით წარმოდგენილი იქნება:
კვირის, 6 დეკემბერს „ს ა მ მ ო ლ ო“
დარბა 4 მოქმ. ზუგრემ. თარგ. კუმინინის სამშაბათს, 8 დეკემბერს „ნ ო რ ა“
დარბა 3 მოქმ. ისქინის, თარგ. კანსინის. ხუთშაბათს, 10 დეკემბერს „უ მ ზ ი თ ო ლ“ (Безприданница)
დარბა 4 მოქმ. ასტრუგისკის, შაბათს, 12 დეკემბერს „ც ხ ო ვ რ ა ბ ი ს ნ ა დ ი ო ი“
ასევე ბიეს მშობაშვილისა 4 მოქმედება.
დასაწყისი საღამოს 8 ს.

ქართული თეატრი

წარმოდგენა 20. ქართული თეატრი ამონიშნული 8. სუთხაბათს, 3 დეკემბერს 1909 წელს ქართული დრამატ. საზოგ. დასის მიერ წარმოდგენილი იქნება პირველად ახალი პიესა პ. ართურ გოთუასი **პარტიის კაცია!**
მონაწილეობენ ქ-ნინ: მ. მდივანი, ე. ჩერქეზიშვილი; ბ-ნინ: ვ. გამყრელიძე, გ. გიგინეიშვილი, ნ. გვარამია, ი. გრიშაშვილი, ი. ივანიძე, ი. იმედაშვილი-ნაშვილი, კ. მესხი, მურვანიშვილი, მგალობლიშვილი, ი. ხარაღლიშვილი, ვ. მატარაძე, ი. კვიციანი, შ. საფაროვი, ვ. ურუშაძე.
დასაწყისი სწორედ საღამოს 8 საათზე.
აღიღებები ფასი: ლოგები 12 მ. 50 კ.-დან 5 მ.-მდე; პარტერი 2 მ. 50 კ.-დან 60 კ.-მდე; გალერეა 40 კ.-დან 20 კ.-მდე; მოწვეუთათვის 40 კ.
ვიანაც აბონიშები ფული შემოტანილი არ აქვს სრულად, თეატრში არ შემოვიდა.
შეადგება წარმოსადგენთ: ახალი პიესა ვ. ყიფიანისა «სამეგრელოს მთავარი ლევანი», ამ პიესისათვის იხატება დეკორაციები და იქნება ტანისამოსები. «ნერონი», 10 დეკემბერს წარმოდგენილი იქნება ახალი პიესა «წყურვილი», ახლის დეკორაციებით.
მორიგი რეჟისორი მ. მახანი. რეჟისორის თანაშემწე ვ. ურუშაძე.
დრ. საზოგადოების აღმინისტრაცია.

ქუთაისის თეატრი

სუთხაბათს, 3 დეკემბერს 1909 წ. ქუთაისის დრამატული საზოგადოების დასის მიერ დასახულებულ მსახიობ ქალის ნატალია გაბუნია-ცაგარლის 30 წლის მოღვაწეობის აღსანიშნავად გამართულ იქნება სპიუბილიყო წარმოდგენა. წარმოდგენილი იქნება:
I „ხანუშა“, —პირველი მოქმედება.
II „ორი ობოლი“, —მესამე მოქმედება.
III მილოცვა და მიგებება სხვადასხვა დაწესებულებათა, საზოგადოებათა და პირთა.
IV აპოთოზი. დასაწყისი საღამოს 8 საათზე.
წარმომადგენლები სხვადასხვა დაწესებულებათაგან უნდა გამოცხადდნ დავით კლდიაშვილიან ქალაქის გამგეობაში ხუთშაბათ დილადად.
ბილეთები იყიდება 30 ნომბრიდან თეატრის კასაში.
ქუთაისის დრ. საზ. კანკაბა და სადღესასწაულო კამიტეტი.

თფილისის სასახლიანო თეატრი

საპოლიტიკო და სალიბერალური გაზეთი „ემოვალე“
დღეს მეთრეველი სრული ანსამბლით მონაწილეობას ღებულობენ ქ-ნინ: ალი, ელავინა, ხასლავსკაია, ფერარია, შულგინა; ბ-ნინ: ბარსევი, გუკასოვი, ევლახოვი, ობრუბოვი, პეკოვი, ხმელივი. დასაწყისი საღამოს 8 ს. დასეხი ჩვეულებრივია. ხელს მესამევერ ახალი ოპერა «ბანისი». შაბათს, 5 დეკემბერს სპეციალური gala, პირველად ვ. ნ. გარტველილი „ბანისი“ სასახლიანო თეატრში. 16 დეკემბერს ა. გ. ბორისენკოსი ბენეფისი.
13 დეკემბრამდის თფილისში გამოვა ყოველ-კვირეული სალიბერალური ჟურნალი

ს ს ი ე ი

ქურნალობა დიბეჭდება: მოთხრობები (როგორც ორიგინალური, ისე ნათარგმნი) ლექსები, კრიტიკული წერილები ლიტერატურაზე. ბიბლიოგრაფიები, შესანიშნავი მწერალთა ბიოგრაფიები და სხვა.
მონაწილეობას მიიღებენ: ნ. ახანია, ხასლავსკაია, ბ. გუგუა, კ. გოგოლაძე, ივ. გომარეთელი, ნ. ზამთრელი, მ. იასახანია, მ. ირეთელი, ა. დიდიანი, ლეო, რ. ჯენსუქელი, ვ. მაქაიაშვილი, ი. ნიკოლაიშვილი, ა. რაჭვინსკი, ტ. რამიშვილი, ვ. რუსაძე, ფ. რუშაძე, ვ. ტუქუშვილი და სხვანი.
პირველ ნომრიდან დაიწყება ბეჭდვა ივ. გომარეთელის კრიტიკული წერილების ქართულ ლიტერატურაზე.
ამასთანავე, იანვრიდან თვეში ერთხელ ქურნალობა ერთად გამოვა კრებული „სხვა“-ს, მოზრდილი წიგნი. წიგნის ფასი შემდეგ იქნება გამოცხადებული.
კვირეული ქურნალობა პროვინციის განყოფილებაც იქნება.
წერილები და კორესპონდენციები ერთ გვერდზე და გარკვევით უნდა იყოს დაწერილი. დაუბეჭდავად მიიღობიან მოთხრობები და ლექსები რედაქცია ერთ თვეს შეინახავს, რომლის განმელოებაში უნდა მოიკითხონ ავტორებმა, მკირე წერილებს რედაქცია არ ინახავს.
ქურნალობა ელვრება: ერთი წლით 5 მან. ნახევარი, წლით 2 მ. 50 კ. ერთი თვით 30 კ. თითო ნომერი 10 კ. ვინც ამ თვეიდან გამოიწერს და მთელი წლის ფულს შემოიტანს დეკემბრის ნომრებს უფასოდ მიიღებს.
პროვინციაში ხელის მოწერა მიიღება: ქუთაისში წიგნის მაღაზია იმერეთში ის. წიგნის მაღაზია, სამტრედიოში რკინის გზის შტაბში ვ. მასარაძისთან, ქაითურაში ვ. რუსაძისთან, ჩხატარაში ს. თაყაიშვილისთან, ოზურგეთში მ. თაყაიშვილისთან, ხიდისთავში ვ. ლომთაძისთან და სხვ...
წერილები და ფული ამ ადრესით უნდა გამოგზავნოს დროებით: Тифлиси, типография „Печатное дело“ Вельяминовская № 6, Полиевкту Антоновичу Калаи-дадзе.

გ ლ ე ხ ი - პ ა ს ი ს -

ისტორია

მიიღება ხელის მოწერა გლახი-პასის ისტორიაზე
ცნობილი თხზულება ერკმან-შატრიანისა. სრული თარგმანი ფრანგულიდან ივ. მაჭავარიანის მიერ, ავტორთა სურათებით და მათი ბიოგრაფიული ცნობებით.

შინაარსი წიგნისა:

ნაწილი პირველი—1789 წ. საერო კრება.
ნაწილი მეორე—1792 წ. სამშობლოს განსაცდელი.
ნაწილი მესამე—1792 წ. წელიწადი პირველი რუსულთა.
ნაწილი მეოთხე—1789-99 წ. მამულიშვილი ბონაპარტი.
ოთხეუ ნაწილი ერთ წიგნად გამოვა დაახლოებით 1100 გვერდამდე დიდი ფორმატის, ხელის-მოწერით ელვრება მართი მანათი.
ხელის-მოწერა დაიწყო ამა 1909 წლის 15 ნომბრიდან გავრცელება 1-ლი ინფორმაციის მოძრაობა 1910 წლისა. ხოლო ამ დღიდან შესწყდება ხელის-მოწერა და ორი კვირის შემდეგ წიგნის ბეჭდვას შევედგებით. დაიბეჭდება იმდენი, რამდენიც ხელის-მოწერა იქნება.
ვისაც სურს ამ წიგნის შეძენა, უნდა ეცადოს უსათუოდ 1-ლი ინფორმაციის მოძრაობის ხელის ვინაიდან ეს წიგნი ცალკე გასახშირდათ არ გაიშვას.
იმ ადგილებიდან, სადაც ჩვენ ავტორები არ გვყავს, ხელის-მოწერა უნდა ერთი მანეთის გარდა უნდა გამოგზავნონ კიდევ ათი შაურის ფოსტის ხარჯით ე. ი. სულ 1 მ. 50 კ. თითო წიგნზე; ფულის მაგიერ შეიძლება ფოსტის მარკების გამოგზავნაც საგანგებო წერილით. (ავტ. писем). გამოცემისათვის უნდა ეცადოს წიგნი დანიშნულ დროზე გამოსცეს. გამოცემის ტერმინები მთავრდება 15 დეკემბერს და ისეთი დაბრკოლება, როგორც მოხდა „კლამორი“ მენეჯერების მოკლე კურსი“-ს გამოცემაზე, ამიერიდან აღარ განმეორდება. წიგნი დაახლოებით პირველ პერიოდის დათრგმნა ხელის-მოწერით, ავტორების ვინაობას ახლო მომავალში ცალკე ფურცლებით ვაცნობებთ ხელის მოწერით.
ფული და სხვა მაწერ-მოწერის ქაღალდები, ავტორების და შედარებითი წიგნების შესახებ უნდა გამოგზავნოს შემდეგი ადრესით: Тифлиси, Василию Гадиле. Кирочная ул. № 9.
წიგნების გამოც. ახ. „ლიონი“-ს გამეჭ ვასილ ვადილია.
(20—2)

კბილის ექიმი

ი. უ. ჭანტუხია
იღებს ავთიკოფებს დილით 8—12 ს. საღამოთი 3—7 ს. კვირა-უქმე დღეს 9—1 საათ. ავკლის № 71 (კიროვნი ქუჩის ახლოს).

კბილის ექიმი

ს. ვაძაქაძე
დილით მიიღება ავთიკოფები 11 საათიდან 2 საათამდის. საღამოს 5—7 კვირის დღეობით სახ. 15.

დ. ქაითურაში კბილის ექიმი

ე. ტ. ლორის-მელიქოვი
ღებულობს ავთიკოფებს დილის 10—2 საათამდე და ნაშუადღვის 4 საათიდან 8 საათამდე.
ადრესი: გ. ვაჩეილიძის სახლი, ვოგზ-ლის ახლო.

კბილის ექიმი

რომანიშვილი-დგეგაძისა
იღებს ავთიკოფებს 2—6 საათამდის. პლომბის გაკეთება, კბილის ამოღება და ხელოვნური კბილების ჩასმა ყველასათვის ხელმისაწვდენ ფასით. მოსწავლე ბავშვებს დაკლებულ ფასებში.
ახალი ბინა: ავკლის ქუჩა № 34.

ქ. გორუმი

გაზეთი „ემოვალე“-ზე ხელის მოწერა და „ემოვალე“-ში დასაბეჭდი განცხადებები მიიღება რკინის გზის შტაბის გამგე ლევან ბუაძისთან. აქვე იზოვება ყველა ადგილობრივი და სატახტო ქურნალობა.
რ. გ. შტაბის გამგე ლევან ბუაძე.
(10—5)

სახელმწიფო დუმა

(სააგენტოს დეპუტატიდან.)
სხდომა შეიკვლიათხე
30 ნომბერი

დუმა განაგრძობს ადგილობრივ სასამართლოების რეფორმების შესახებ კონ-პროექტის შეფარებულ განხილვას. როგორც პირველ განხილვის დროს, ესეც უმთავრესათ საეკონომიკო სასამართლოების შესახებ არის კამათი—ორატორთა ერთი ნაწილი მომხრეა შენახულ იქნას არსებული საეკონომიკო სასამართლო, მეორე—გაუქმებულ იქნას ელანდელი საეკონომიკო სასამართლო და მის მაგიერ შემოღებულ იქნას კოლგიალური სასამართლო. ლიხაჩევი მომხრეა შენახულ იქნას ელანდელი საეკონომიკო სასამართლო. პოპოვი იცავს საეკონომიკო სასამართლოებს. ბუცოვი, სტორჩაკი, მღ. გოპეცი, ტომოშკინი, ანდერჟი და სუშოვი ამტკიცებენ, საეკონომიკო სასამართლოების სარგებლობას და ხსოვლობენ მის შენახვას. საეკონომიკო სასამართლოს შენახვის წინააღმდეგია ცანელიუსი და ბულატი. სხდომა სწყდება. სხდომის განახლებისათვის თავმჯდომარე აცხადებს მოამზადონ ბარათები პირველების ხელ-შეუხებლობის კონ-პროექტის განსახილველათ კომისიაში 22 წევრის ასარჩევად. ადგილობრივ სასამართლოების რეფორმების შესახებ ლაპარაკობენ თავ. ტენიშვილი, ლოვი პირველი და ბარ. მეიენდორფი. კამათი თავდება. დუმა ხმის უმეტესობით ღებულობს კომისიის წინადადებას გაუქმებულ იქნას ერობის უფროსთა ინსტიტუტი და საეკონომიკო სასამართლოები. ერთხმად მიღებულ იქნა აგრეთვე „სტანციის“ სასამართლოების გაუქმება. მკირე საქმეა გასარჩევად საეკონომიკო სასამართლოების შენახვის შესახებ ბარონ მეიენდორფის შესწორება უარყოფილ იქნა ხმის უმეტესობით. დუმა ღებულობს აგრეთვე ერთ-პიროვნ მოსამართლის პრინციპს. სხდომა იხურება. შემდეგი სხდომა დანიშნულია 2 დეკემბერს.

პრესა

მოხდება თუ არა რუსეთ-იაპონიის ომი? სატახტო ქალაქის გაზეთები ამ ენამდ ბევრს ლაპარაკობენ რუსეთ-იაპონიის შორის მოსალოდნელი ომის შესახებ. ჩვენი გაზეთის გუშინდელ ნომერში სხე-ნებულ გაზეთებიდან მოყვანილი გვერდი-და ცნობები შორეულ აღმოსავლეთის საქმეთა საერთო მდგომარეობის შესახებ. ამავე საკითხს ეხება „რუსკ. ვედ.“ და ამბობს, რომ ვინაიდან არავითარი კონკრეტული მავალით არ გვაქვს სხე-ნებულ ორ სახელმწიფოთა შორის ურთიერთ დამოკიდებულების გამოწვევის შე-

სახეზე, ამიტომ არც ომი მისალოდნელია. გაზეთის სიტყვით:

„თუ, სადაც ახანაში გამოსცეს რუკა, სადაც გამოსცეს რუსეთის სახანაში ახანის სახანოების მიმართული, და თუთ რუკაზე რადე შეიხის ტურნი წარწერება, ეს გულისხმობს სახანოების გამწვანებას.“

მარა გაზეთი მინც არ არის სახანოების დარწმუნებული იმედი, რომ „ყველაფერი რიგზეა და განაგრძობს:

„და მართლაც, იმ ხმებთან ერთად, თითქოს ამი იწყებოდეს, ზრდასაში სხვა გვერდებზე, რომ რუსეთს და ახანას შორის რადეც ვადასტურებ სწავლებას, რაც ამ რუსულმა და ახანურმა დასახლებებმა. ასეთი ხმები კიდევ უფრო ახერხებს საერთო სურათს და ამის შექმნას. ასეთი ხმები, მარა მუხუდგათ მისა, სახანოებში მანც უფროდებოთ ასევე, „დასახლებების“ მიერ გვერდებზე ხმებს, ასეთი დამოკიდებულება საქმესთან ადვილი ახსნის. და: განა 1904 წლის წინეთი თუ რამე კონკრეტული მკაცრით, რაც ახანასთან ამის დაწვევის სახანს იძლეოდა? მაშინც ხმე სახანოებში გამოსტყვიდა სხანებულ სახანოებთან კავშირის საკითხებს და არა ამის. მაშინც უფროდებოთ მოგონებთ სახანო საქმეთა სახანოებში წარმომადგენლისა და მისი მისამართების განმარტებები. შესაძლებელია, იმ დროს მინისტრის განცხადებას სრული გულწრფელობა ედო სახანოებს, რაც ამის მომსწრეობას უნდა სათვალავს; რომ თითონ მინისტრმა არ იცოდა რა შინაარსი ჰქონდა ვეფხე მანინდელ „მომხანობის“ და სწორედ ასეთი ხმები თუ ახანასთან სახანოებს ამის დაწვევის წინაშეობდა. ისეთივე კომპრომისი სურვეს ახანა, როგორც 1903 წლის დასასრულს იყო. ახანა კადეტები არაფერი იცის სახანოებში, ვინაიდან, უფროდებოთ შეთხვევებს და მის შედეგებს ფართოდ აქვს კარი. თუ ქვემო წლის წინეთი თუ რამე მწარმოებულების ინტერესებს, რომელთაც მანინდელ ახანოებზე ხე-ტყე ფაქტობის განცხადებას დასაყრდენად იყენებდა, რომ ახანასთან ამი დაგვიწყო, არც ახანა არის ამის სახანო, რომ მსგავსი რამ არ მისდებოდა. ქვემოთ ინტერესები თუ რამე არ მოითხოვს, მარა სახანო მხალიტაის მესვეურთა შექმნაში მისი სულ სხანაგვარი, ქვემოთ სახანოებში მისი მისამართების ახანოების მსგავსი რამ შესაძლებელია მისი დასასრულად განსახლებული რეჟიმში. ასეთი ამბები ამგვარ რეჟიმში კი თითქმის უნებლად იქნება.

დაკავშირებული

(პეტერბურგის დეპუტატი საგანგებო საგანგებო)

1 დეკემბერი.

ოსმალეთი

კონსტანტინოპოლი. პალატა განაგრძობს ლინის კამპანის კონკრეტის სა-

სახანოების დეპუტატი
სოც. დემ. ფრაქციის შეიქმნა ქარხნების და სახანოების საქმეების უმთავრეს საკრებულსა და განმარტების მინისტრის უფროდებოთ მოქმედების შესახებ.
(სტენოგრაფიული ანგარიშიდან).
„1905 წ. 11 იანვარს, როდესაც პეტერბურგის მუშა ხალხი ჯერ კიდევ თოვლის წამლის კვამლში იყო გახვეული, ფინანსთა მინისტრი და პეტერბურგის გენერალ-გუბერნატორი მთელ შრომელ ხალხს მოუწოდებდნენ გაეფიცვა შეეწყვიტათ და „შვილობიან შრომას“ დაბრუნებოდნენ. სამაგიეროდ, მთავრობა მუშებს ბევრ სასარგებლო რეფორმებს პირდებოდა. მიუხედავად იმისა, რომ ამ რეფორმების დაპირება ჩვენ პირველი ორი დღის დეკლარაციაშიც მოვისმინეთ მთავრობისაგან, დღესაც არც ერთი დაპირებული რეფორმა განხორციელებული არ არის. მუშათა მოძრაობის შესუსტებისთან ერთად მთავრობამაც თავი გაანება „მუშათა მოყვარეობის“ თამაშს. უწყებმა, რომელსაც მინდობილი აქვს მუშათა საკითხის მოწესრიგება, უკანასკნელი ხუთი წლის განმავლობაში მრევლებთან თათბარის მეტს არაფერს აკეთებდა და ყოველ ახალ პროექტს მუშათა მოსისხლე მტრების სასარგებლოდ სთხზავდა.
მუშათა კანონმდებლობის ყოველ პროგრესულ რეფორმას წინ ელბობოდა და დღემდე მხოლოდ ისეთი პროექტები შექმნა, რომელიც მოწინავე იყო მრევლებისაგან. მაგ., 10 საათის სამუშაო დღის კანონპროექტი, რომელიც

კითხს. დიდი ვეზირი ღებულობს ხალილი-ბეის ფორმულას, რომელიც ნათქვამია: „ესენობა რა, რომ სპეციალურ კანონის გამოცემამდე მთავრობას უფლება აქვს ვასცეს კონკრეტია, რომელიც დამოკიდებული არაა ხანის უფლებით ვალდებულებაზე, ვუცხადებთ ნდობას კაბინეტს და პალატა გადადის მორიგ საქმეებზე. ოპოზიციის მოთხოვნით ხდება ფარული კენჭის ყრა. ფორმულას ღებულობენ 168 ხმით, წინააღმდეგ 8 ხმისა.

სახანოების-ბარეტი

ბელგრადი. საგარეო საქმეთა მინისტრმა მილოვანოვიჩმა დღევამ მიიღო ვენიდან დეპუტატ მასარიკიდან, რომელიც სთხოვს მას მისცეს გადაჭრილი პასუხი დოკუმენტების შესახებ, რომ მან ისარგებლოს ამით სასამართლოს წინაშე. მილოვანოვიჩმა უპასუხა, რომ არა თუ რამე დოკუმენტები, რომლებიც უცხადებენ წარადგინა, არა თუ უპასუხა, არამედ—არავითარი ასეთი დოკუმენტი არ არსებობს და არავის სერბის მთავრობიდან არავითარი ზომები არ მიუღია. საზოგადოდ, მთელი ბრალდება სიყალბეზეა აშენებული.

რომი. პარლამენტის სხდომა დეკლარაციის მოსამართლად დანიშნულია 10 დეკემბერს.

ბერლინი. რეისტრში იმპერიის კანკლერმა ილიაპარკა ელზას-ლოტარინგიის შესახებ და აღნიშნა, რომ იქ მოვიდნენ ტური დემონსტრაციები მოხდინეს ვარდაცვლებულია სულის მოსახსენებლად, რომ გერმანიაში არავინ არ ფიქრობს ვაკიცხოს ელზას-ლოტარინგიის წარსული კითხვით მოგონება, მაგრამ საქმე იმაშია, თუ რა ფორმით ხდება ეს. გერმანიის მთავრობა ცდილობს პროვინციის პროგრესული განვითარებისათვის, არა თუ მატერიალური, არამედ პოლიტიკურადაც. პოლიტიკურად დამოუკიდებლობის გასაფართოვებლად საქმეა განხორციელებული იმპერიისათვის. საქმეა არაა მოქალაქის უბრალო მოვალეობის ასრულება.

რეისტრმა დაასრულა ბიუჯეტის პირველი კითხვა და გადასცა საბიუჯეტო კომისიას.

რუსეთი.

ტავანოვო. სამოსამართლო პალატამ გაამართლა მეორე დღის დეპუტატი კაკლიუბინი, რომელიც დღეში არჩევის შემდეგ თავის ნებით დასტოვა მომრიგებელ მოსამართლის ადგილი.

სამარა. დამთ სანდუორ ლაპარაკის ახლოს დამტვრა საქონლის მატარებელი. ოთხი ვაგონი ნაფორტებთან იქცა, დანარჩენები ძლიერ დაზიანდა. არიან დაზარებულნი.

ტარიცინი. საოლქო სასამართლომ ბერ-მონაზონ ილიოდორს ერთი თვის ციხე გადაუწყვიტა პოლიციის შეურაცხყოფისათვის.

ლიც 1907 წელს 10 1/2 საათის სამუშაო დღის კანონპროექტად გადაიქცა, და რომელსაც მრევლებმა სასტიკი წინააღმდეგობა გაუწიეს, დღესაც უძრავად დევს სამინისტროს კანკლერის ბნელ კუნძულში. უბედურა შემთხვევისაგან დაზღვევის კანონპროექტი იმდენად დამახინჯებულია, რომ არსებულ კანონთან შედარებით უკან ნაბიჯის გადადგმას მოასწავებს, ეს კანონპროექტი მხოლოდ მაშინ ეღიროს დღეში შეტანას, როდესაც თვითონ მრევლებმა მოითხოვს მისი დაუყოვნებლივ განხორციელება. ვაჭრობა-მრევლობის სამინისტროს მიერ შემუშავებულ კანონპროექტს მუშათა დაქირავების შესახებ მხედველობაში აქვს მხოლოდ დამჭირავებულადების ინტერესები და არა მუშების. ამასთან ერთად მთავრობა ფართოდ სარგებლობდა ადმინისტრაციული ზომებით, რომ მუშათა მოძრაობა და არსებული კანონმდებლობაც კი, სრულიად მოეპოა. ის გულმოდგინედ ხურავდა მუშების კავშირებს და მხარს უჭერდა მრევლთა კავშირებს; სასტიკი სჯიდა მუშებს, მშვიდობიანი გაფიცვისათვის, მრევლთა ლოკალტებს კი აქეზებდა. მთავრობა უზომოდ სარგებლობდა სენატის სასახურით და ახალ-ახალი განმარტების სახით მუშებს ხელიდან გლეჯდა იმ უწყებებსაც კი, რომელიც მე-80-ცე წლებში ქონდათ მათ მინიჭებული. მრევლთა გულის მოსახებათ კანონმდებლობითი შრომის დაცვის წესი მთავრობამ დაძველებული და მახარალებული იქნა თავისი უფლები მოქალაქეთათვის. მთავრობა პროფ. კავშირებს ერთი

პერმი. სამართალში მისცეს ეკატერინბურგის ქალაქის ყოფილი გავგეობა, ქალაქის თვითნებ ერთად. ბრალს სდებენ დარბითათვის შუის მომხადების საქმეში უკანონობის ჩადენაში.

ასტრახანი. ასტრახანის ახლო მხლო შავი ქირი ვანდა. ბეისკულაკში მოკვდა 15, ავით არის 2.

პეტერბურგი. სამოსამართლო პალატამ გერციკს ერთი წლის ციხე მიუსჯა ლტოლსტის „ღვთიური სიმართლე ჩვენ ში“ს გამოცემისათვის.

ეკატერინოსლავი. ვოხსენსკის მადნებში მოკვლეს დარაჯი. მკვლელი დაიჭირეს.

პეტერბურგი. 500 მანეთით დაჯარიმეს ვახეთ „რევი“-ს რედაქტორი ელკინი—„ღვთიური და ეფისკოპოსობის“-ს წერილის მოთავსებისათვის.

წერილები ღონდონიდან

(საკუთარი კორესპონდენტისაგან)
ყველა დარწმუნებული იყო, რომ ლორდთა პალატა კარგს არ უქიდიდა ლორდ ჯორჯის საბიუჯეტო ბილს, რომ უკანასკნელი უწყებებულ იქნებოდა მისგან, მაგრამ რას ვამბობ... ბევრ ამ დარწმუნებულთა გულის სიღრმეში თითქო კიდევ ბუტავდა იმედი, რომ ლორდნი, ეს დღის მკლელი „თანდაყოლილი კანონმდებლები“ ასეთ თავებობას არ ჩადებდნენ და ბევრი ღმულის შემდეგ ისევ შეძებოდნენ თავიანთ ბუნაგში და დაშორდებოდნენ. მართლაც, ბევრს მოსალოდნელად მიანდა ასეთი „კეთილი“ ბოლო, რაც, ჩემის ფიქრით, ბუნებრივია და ადვილი ასახსნელი.

რამა საქმე? ბიუჯეტი და საზოგადოდ ყოველი კანონპროექტი, რომელიც ფინანსებს და გადასახადებს ეხება, უხსოვარ დროიდან სათემო ჰადატის ხელუხლებელ პრივილეგიას წარმოადგენს. თვითველ ინგლისელს ძელო-რბილში აქვს გამჯდარი, რომ აღმასრულებელ ძალას ან „ტაბატს“, როგორც აქ ამბობენ ხოლმე, მხოლოდ და მარტო სათემო პალატა უსახლავს და უკანონებს სახელმწიფო ხარჯების დასაფარავ ფულებს; ეს საუკუნოებიდან გაბატონებული პრაქტიკა წარმოადგენს ინგლისის კონსტიტუციის ერთ-ერთ ქვა-კუთხედს. სწორედ ეს უფლება და ის გარემოება, რომ სამინისტრო უნდა წარმოსდგებოდეს მხოლოდ და მარტო სათემო ჰადატში გაბატონებულ პარტიის მერდიდან, არის, არსებითად და მოკლედ თუ მოკვებით, ინგლისის ეგზომ ქველ კონსტიტუციის გულ-ღვიძლი. მაშასადამე, კანონმდებლობა ფინანსების სფეროში სრულიად არ ექვემდებარება ლორდთა პალატას.

მაშ, როგორ მოხდა, იკითხავს განცვიფრებული მკითხველი, რომ ლორდთა პალატამ უარყო ის, რაც მას არ ექვემ-

დებარება? ეს კი წარმოადგენს ინგლისის, მარტო ინგლისის თავისებურებას. მას არა აქვს ბევრი დაწერილი კანონი, მაგრამ ის მუდამ უკანონოების სახელმწიფო იყო! მე ვამბობ კონტინენტურა შედარებით, რასაკვირველია. ცნობილია, ინგლისში ორ-პალატაანი პარლამენტი არსებობს: ლორდთა და სათემო პალატანი. მაშასადამე, ყოველი კანონი, განურჩევლად მისი შინაარსისა და მიზნისა, ორივე პალატაში მიერ, აქედან ლორდთა კურთხევათა თითქო ის დასცენა უნდა გამოკვეთიან, რომ ლორდთა პალატას დიხაც ჰქონდა იურიდიულად უფლება ბიუჯეტი უეუფედო, —მაშ, რა ჯანდაბისთვის თხოულობენ მისგან დადასტურებას? მართლაც და, არცაა საჭირო რუსეთის „დამოუკიდებელი“ სენატი, რომ ეს „რა-ზიანსენი“ მოახდინოს! —ეს აქვს ასე ესმით იურისტებს, მაგრამ „ტიტველი“ სინამდვილე სულ სხვაა: საფინანსო ბილი უსათუთა უნდა წარედგინოს განსახილველად ლორდთა პალატას, მაგრამ მან არამც და არამც არ უნდა გაბედოს მისი ხელის ხლება, ბილის თუ ვინდ ენა. მუხლის წაშლა ან გადასხადებება! ეს ძირითადი დებულება ემყარება ინგლისის პარლამენტარულ ცხოვრების მიერ განმტკიცებულ ჩვეულებებზე, ანდა ადამთზე, როგორც ჩვენში იტყვიან ხოლმე, რომლის გადაჯივრება დაუსჯელად არავის არ ჩაუვლისა.

საქმის ასეთი ვითარება ლორდებსაც კარგად ესმოდით აქამოდ. თითქმის სამი საუკუნის განმავლობაში ისინი უცვლელად დებულობდნენ ბიუჯეტს, წინააღმდეგი შემთხვევა ერთიც არ იცის ინგლისის პარლამენტს და წაქვს კი მხდა ეს, რაც სამართლიანად ითვლება ინგლისის პარლამენტარული უფლებების და უმესანიშნავეს კრიზისით. ვინაა ლორდთა პალატამ კარგად იცოდა მისგან გადადებულ ნაბიჯის სირთულე და სიმძიმე; მას არ ეტერებოდა ბიუჯეტის უმეურული უკუდებება, რადგან ეს მეტად აშკარად შეურაცყოფდა მოქალაქეთა უფლებრივ რწმენას. მან იბრჩია სხვა გზა, რომელსაც ჩვენში დემოკრატიულ უფლებებზე. მისგან მიღებული რეზოლუცია ახადებდა, რომ ლორდთა მთავრობის და სათემო პალატის მიერ შემუშავებული ბიუჯეტი შეიცავს ისეთ მუხლებს, რომელიც ახალი ხლია ინგლისის ერისათვის და ამიტომ უკანასკნელის დაუკითხავად ლორდთა პალატის არ შეუძლია პასუხისმგებლობა აიხროს და მიიღოს იგორი (ბიუჯეტი). როგორც ხედავთ, ლორდნი პრესისციტის თხოულობდნენ. ჩვენ რაა, —ამბობენ ისინი —აი დაეკითხეთ ხალხს, უმალეს ინსტანციის და თუ ის თანახმაა, ჩვენც თქვენი მონა-მორჩილი ვართო! ესაა მათი დემოკრატიის საბაზი და საბუთი.

მდროს საქმეთა საკრებულოა, რომელიც შესდგება 20 ბიუროკრატისაგან და 9 მრევლისაგან. თავის მოქმედებაში საკრებულო არ დაერიდა მთელი რიგი კანონების აშკარა დარღვევასაც კი.

მას შემდეგ, რაც რუსეთში საქარხნო კანონმდებლობა არსებობს, ერთი კითხვა მუდამ ექვს იწვევს: სახელდობრ, რას წარმოადგენს ქარხანა, ზავილი და მრევლებში მშვიდობიანობა განმტკიცოს. მუშები ნაბობები არ კმაყოფილებიან და კიდევ მეტად ილაშქრებენ მრევლებების წინააღმდეგ. და აი, ვაჭრობა-მრევლობის სამინისტრო კიდევაც შეუდგა სოციალისტური დეპარტმენტის აღმოფხვრას, რომელიც შინაგან საქმეთა სამინისტროს პოლიციური მზრუნველობით იქნა ჩათვლილი არსებულ სამრევლო წესებში. წარმოებია მთელი რიგი განთავისუფლებული იქნა საქარხნო ინსპექციისაგან. გაფართოებულ იქნა საზღვრები ფაფისფული ხელმეკრულების შესახებ, რომელსაც მფარველობითი კანონმდებლობა არ ეხება. დასასრულ, მრევლს საქარხნო კანონების დარღვევისათვის სრულებით ჩამოხსნეს ყოველგვარი პასუხის-მგებლობა.

ამ გვართა, მუშათა დაუდლოვი შრომით ავებულთა მფარველობითი კანონმდებლობის (охранительное законодательство) თითო თითო ქვის გამოკლით ნელ-ნელა აქევენ მთავრობის პოლიტიკური მოკავშირის სასამოვრათ, მუშათა ჩუმათ და ფარულად სწარმოებს, მაგრამ მისი შედეგები ყველასათვის თვალსაჩინოა.
ამ ნიადაგზე მოღვაწეობის ერთი უმთავრესი მუშათაგანია საქარხნო და სამთა-

მკითხველმა უკვე იცის ერთი წყენი წყელიდან რომელია ის მუხლები, რომელიც ახმედებენ, ლორდებს აზრით, ინგლისის ხალხს ლორდთა პალატის წინააღმდეგ. ესაა ახალი განმარტების შემოსავლიანი კონკრეტული, საჭრტეულობაზე და ყველაზე უფრო კი, მიწა-ადგილის ზედმედი და უფსახებულ ღირებულებაზე. ინგლისის ხალხი, რომლის დიდი უმრავლესობა პიტალო პროლეტარათაგან შესდგება, უნდა ამხედრდეს ბიუჯეტის იმ პირდაპირ გადასახადების წინააღმდეგ, რომელიც გაწერილია მსხვილ მესკურთვთა ქონებაზე და შემოსავალზე! ფრად საინტერესო იყო დეპატები ლორდთა პალატაში ამის შესახებ. პერციკონი, მარკინი, გრაფები, ვისკონტები, ბარონები და არქიებისკოპოზნი გაბრაზებით უსაყვედურებდნენ მთავრობას, რომ მას ლეგალურის გზით შემოაქვს ინგლისში საშინელი სენი—სოციალიზმი, რომ ის ძირს უთარსის ერის კეთილდღეობას და მის უზრუნველყოფას ვარემე მტერთაგან, რომ ის ძალზე ავიწროებს ამა ქვეყნის მართლ—საბრალო მსხვილ სოციადგრებს და მემამულეთ, რომელიც ბოლოს და ბოლოს იძულებული იქნებიან განშორდნენ სამშობლო არე-მარეს და მით სამუდამოდ ჩააჭროს დიდი ბრიტანიის კერა! მთავრობის წარმომადგენელი არ აყუყუათ გულამ მოთქმა-ლოათიებით, ისინი ეუბნებოდნენ ლორდებს: თქვენ ვინდით ხელი შეახოთ სათემო პალატის პრივილეგიებს და ამით იწვევთ რევოლუციის მალოდან; ჩვენი ბიუჯეტი უკან ხეცს სოციალიზმს, თქვენი რევოლუციონური ნაბიჯი კი ფრთებს ასახს უკანასკნელს; თქვენი ხელზე იხვევთ ხალხს და მის უფლებათ მაშინ, როდესაც სათემო პალატა სწორედ ამ ხალხისაგან არის არჩეული, თქვენი პალატა კი წოდებაზე და სიმდიდრეზეა დამყარებული... ბოლო უკვე ვიცით: ლორდებმა თავისი არ დაიშალეს და ბილი უარყვეს.

სანამ ლორდთა პალატაში ჯერ კიდევ მსჯელობა იყო, მთელი სახელმწიფო თითქო სულ-განაბული იყო. მხოლოდ ერთხელ მოახდინა ფართო დემოკრატია დემონსტრაცია პარლამენტის წინ ლორდების წინააღმდეგ. ლობრალთა გავრცელებულმა ვახეთმა „ღვთიური სიბრძნის“-მა აუწყა ქვეყანას, რომ ის ლორდთა მიერ ბიუჯეტის მიღებას შეზღვევა მთელს ინგლისში თერთი მაშალეობით, ხოლო უკუდებებს—წითელ მაშალეობით, რაც იმის მომასწავებელი იქნება, რომ ლორდებმა რევოლუციონური ომი გამოუცხადეს ინგლისის ხალხს! მან კიდევ შესარულა ეს.

სათემო პალატამაც გასცა პრემიერის პირით შესაფერი პასუხი ლორდებს. მისგან მიღებული რეზოლუცია სათემო

მარობს, რომ ხელისნური წარმოება გამოკვეთის მიზანს ემსახურება, ქარხნები და ზავოდები კი შემოსავალს იძლევა. ამ განმარტების აზრი ისაა, რომ ხელოსნური წარმოებას თავისი ვიწრო ფარგლებით მხოლოდ მწარმოებლის მოთხოვნების დამყოფილება შეუძლია, ქარხანა-ზავოდების შემოსავალი კი მწარმოებლის მოთხოვნილებას აღემატება და ახალი წარმოების წყაროს იძლევა. ობიექტური მაჩვენებელი ამა თუ იმ საწარმოო დაწესებულების სიდიდისა არის მუშათა რაოდენობა. რომ კანონს ეს ასე ესმოდა, ამას გვიჩვენებს მთელი ადმინისტრაციული პრაქტიკა. მიღებული იყო საქარხნო წარმოების დარგისათვის მიეწრათ ისეთი დაწესებულებაც, რომელსაც თუქა მექანიკური მამოძრავებელი არ აქვს, მაგრამ, სამაგიეროდ, 16 მუშა მანიც ეყოლება. ასეთი სახელისნურის მუშები ისეთ დამოკიდებულებაში არიან მწარმოებელთან დაქირავების მხრით, როგორც ქარხანა-ზავოდის მუშები. ორივე დარგის მუშები თანასწორად იყვლიფებიან, ორივეს თანასწორი უფლება აქვთ მიმართონ დასახმარებლად დაქირავებულთა შრომის დაცვის შესახებ გამოცემულ კანონს, საქარხნო და სამთამდრო საკრებულოც ამავე შეხედულებებზე იდგა იმ განსხვავებით მხოლოდ, რომ 16 მუშის ნორმა მან 30-მდე ასწია. ვაჭრობა-მრევლობის სამინისტრო მუშათა ავთამყობის დროს დაზღვევის შესახებ შემუშავებულ კანონპროექტის განმარტებაში აღნიშნავს, რომ შეუძლებელია 1723—1799 წ. წ. დადგენილებებით ხელმძღვანელობა და წინადადებას

ლატის უფლებათა უზუნაზღაურებელი აცხადეს ლორდების თავმჯდომარე ნაბიჯი. ჩვენი მომავალში დახვეწილი იქნება სათემო პალატა და ახალი არჩევანი დაინიშნება, — დაბეჯითებით განაცხადა პრემიერმა. ჩვენ წავიხილეთ ხალხის წმინდა ტრადიციებს, თუ ჩვენ მოვთხოვთ უფლებათა ერთ-სუფრთხილ არ დავიკავოთ და არ ავღაგავოთ არამკითხველ ლორდებს — ასე თქვა ახლობლებთან მან, რასაც პალატის უმჯობესობა აღტაცებით მიგვიგება. ჩვენ შევდგით ფხვი ინგლისის ისტორიის ფორალ დასაყურადღებო ხანაში. ვინაშით მას თვალ-ყურა გულდასმით დასწავლობდა. ინგლისი დღესაც სანიშნავი კონსტიტუციისთვის ბევრის მხრით, ითქმის ყველაზე უფრო აქაურ კლასს ბრძოლაზე. ამაზე შემდეგ. ა. ჩ.

ახალი ამბები

თფილისის სახ. უნივერსიტეტი. სახ. უნივერსიტეტის გამგეობამ თავის უკანასკნელ სესიონზე თეატრალური სექციის თავმჯდომარე მ. დემურისაგან შემდგომი პატივი მიიღო: თანახმად თქვენი 20 ნომერის მოწერილობისა, პატივი მიჰქვამთ, რომ ახლად არჩეულ თეატრალური სექციის პრეზიდენტს შეუძლია მიიღოს საქმედო და ყველა მას შემდეგ შექმნილი ინვენტარი, მას შემდეგ, რაც სექცია თქვენი ფირმით მოქმედებდა. ამ საქმეების შესახებ პირადად მოსალაპარაკებლათ თხოვეთ მიმართოთ კონსტანტინე ნიკოლოზის ძე შათიროვს. იქონია რა ამის შესახებ მსჯელობა სახ. უნივერსიტეტში დადგინდა: დავალოს სახ. უნივერსიტეტის უკანასკნელ სესიონზე მიმდინარე სექციის ყოფილ თავმჯდომარეს ქ. დემურისას, რათა ჩაბაროს სექციის ახალი პრეზიდენტს სექციის ყველა ქონება და ინვენტარი და თუ გამგეობა არც ახლა იქნება დაკმაყოფილებული და ქ. ნი დემურია არ ჩაბარებს სექციას ყველა ქონება-ინვენტარს ახალ პრეზიდენტს, გამგეობა იძულებული იქნება შესაფერისი ნომერი მიიღოს სექციის ქონების ჩასაბარებლათ.

ჭიათურაში მამულების შესყიდვა. გერბის რამდენიმე კაპიტალისტმა უკვე შესყიდეს დიდი მამულები ჭიათურაში: რგანში, ლვიმეში, წირქვალში, ითხვიშში, შუქრეთში, პერევისაში და სხვა სოფლებში ელ. და სხვა წარეზიდულობისაგან, წყარო მემამულეებისაგან და მესაქუთრე გლეხებისაგან. ამ მოვლენასთან შესაბამისობადად უკვე შემდგარა გლეხები, რომელიც არსებს საექციონერო საზოგადოებას. ერთ წევრს — ჩუბინიძეს 500,000 მ. შეუტრინია საექც. საზოგადოების ძირითად თანხის გასაძლიერებლათ. ფულათ და მამულათ. იკრიბება

ბაის ფულებიც. შედგენილია წესდებაც, რომელიც უკვე წარადგინეს დასამტკიცებლათ.

ფოთში ახლო მომავალში დაარსებულ იქნება წ. კ. გ. საზოგადოების განყოფილება. აქ უკვე საზოგადოების წევრთა სიაში 40-მდე კაცი ჩაწერილია. სია მთავარმა გამგეობამ უკვე მიიღო დასამტკიცებლათ.

ქალაქის საბჭომ 30 ნომბრის სხდომა თითქმის 1910 წ. ხარჯთ-აღრიცხვის განხილვას მოაწვდინა. ქალაქის გამგეობის გამორჩეული შედეგია მომავალ წელს ქალაქს 700,650 მან. შემოუვა დასაფასებელ გადასახადებიდან. 1909 წ. ამ წყაროდან მოსალოდნელი შემოსავალი ყოფილა 664,650 მან. ნამდვილათ კი შემოსულა 592,873 მ. მომავალ წლისათვის ამ შემოსავლის მუხლი ქალაქმა 34,000 მან. გადაიღა. რადგან ქალაქი დიდდება და მისასაღებო, შემოსავალიც მატულობს, ამის მიხედვით სავაჭრო დაწესებულებებიდან ქალაქს შემოუვა 29,550 მან. ცხენებზე გადასახადები — 34,000 მ. ქალაქის მამულებისაგან — 72,000 მ., ქალაქის წყლის მიღებიდან 383,000 მ. და სხვა... ხარჯთ-აღრიცხვაში საბჭომ საგრძობელი ცვლილებები შეიტანა. მომავალ წელს გასაჯარი მიემატა 74,300 მ. 1909 წ. მოსალოდნელი ყოფილა 1,755,739 მ. შემოსავალი, შემოსულა კი 1,607,561 მ. 1910 წელს მოსალოდნელია ქალაქს 1,891,620 მან. შემოუვიდეს.

თფილისის ციხეების უფროსის შუამდგომლობა ციხეებში ელექტრანის გაყვანის შესახებ ქალაქის საბჭოს მიერ დაკმაყოფილებულ იქნა.

წ. კ. გ. სახ. გამგეობამ ილია ქვეყანის ფონდის გასაძლიერებლათ 100 მ. მიიღო სიღნაღიდან, ხოლო ჭიათურისაგან 66 მ. 73 კ.

მომავალ წლიდან ქ. თფილისის თვითმართვლობას ეძლევა უფლება ბელგიის უსახელო საზოგადოების ქალაქის ტრამვაის გამოსყიდვისა. ტრამვაის გამოსასყიდელ საჭიროა 6 მილიონი მანეთი.

გადასახადი. ინჟ. ისაევის ვალი, რომელსაც 10 წელიწადზე მეტია, რაც დასაფასებელი გადასახადი არ შეუტანია ქალაქის კასაში, 1335 მ. უდრის. ქალაქის გამგეობამ გუშინ რკინის გზის სამმართველოს მისწერა, რათა აღნიშნული გადასახადი ინვენტარისაგან გამოეყოფინა და დასაფასებელი გამოეცხადოს.

მკვდარი. საბურთალოს გზაზე იპოვეს გვამი თფილისის გუბერნატორის საგანგებო საქმეთა მინდობილების მოხელის, როტმისტრ, ლორის-მელიქოვისა. საქმის ვითარების გამოსარკვევათ ფიცხელი გამოძიება სწარმოებენ.

ლექციები ადგილობრივ ენაზე. ქალაქის თავის მოადგილეს ა. ხატისოვს

ნამეტნიკმა აღუთქვა, რომ შუამდგომლობა ადგილობრივ ენაზე ლექციების კითხვის შესახებ დაკმაყოფილებული იქნება.

აგრონომები: ი. კ. ვასილაევი, ბოტანიკური ბაღის დირექტორი ა. როლოვი და ა. დემენტევი ამ დღეებში სოჩხაში გაემგზავრებიან, სადაც, აგრონომიულ დახმარების საქმეს მოაწესრიგებენ შავი ზღვის ნაპირზე.

სამრევლო სკოლების სამოსწავლო საბჭომ დაადგინა: გაიხსნას სამრევლო სკოლებთან აბრეშულის საქოვი სახელოსნოები, აგრონომიული განყოფილებები, მოწყოს უძველესი მასწავლებელთათვის ლექციები და სხვა.

გამოცდა. ბოტანიკურ ბაღთან არსებულ მებაღე მუშების გამოცდა ხვალ მოხდება. გამოცდას დაესწრება მიწათმოქმედების მთავარი გამგე, აგრონომი ყ. ა. კამენსკი.

ბუნების მეტყველთა და ექიმთა სიეზი მოსკოვში ახლო მომავალში მოხდება. კავკასიიდან სხენებულ სიეზზე დასასწრებათ მიგზავნიან: სოხუმიდან — ვ. ვ. შარკოვიჩი და თფილისიდან — ბოტანიკურ ბაღის მიკოლოგი — ვირონოვი.

ბერლინის ბოტანიკური ბაღის დირექტორი, პროფესორი ინგლერი, ახლო მომავალში კავკასიაში ჩამოსვლის აპირებს სამეცნიერო მიზნით.

ჭლექთან მებრძოლი საზოგადოებაში ბევრი შეკითხვები შედის კავკასიის სხვადასხვა ადგილებიდან და ფილიალური განყოფილების დასარსებლათ ინსტრუქციებს თხოულობენ.

იურიდიულ საზოგადოების წევრთა კრება დანიშნულია პარასკევს, 4 დეკემბერს თფილისის სოლოკო სასამართლოს შენობაში, სადაც ვეჩილი გ. გვაზავა წაიკითხავს მოხსენებას მეცნიერ-ლომპროზოს შესახებ და ვ. ი. ანტუშვიტიც კვეტილობაზე.

ახალი საზოგადოება თფილისში არსდება ახალი საზოგადოება „სანთური“, რომლის მიზანი იქნება შეკრებისა, გაავრცელოს და საზოგადოება, დიკვას ქართული სიმღერების კლო. ამ საზოგადოების წესდება უკვე წარადგენილია დასამტკიცებლათ.

სარატოვის უნივერსიტეტი ამა წლის 6 დეკემბერს იხსნება. კავკასიის სამკურნალო საზოგადოებამ მიზანმიმართულ ბრძოლა მიიღო ამ დღეს უნივერსიტეტის განსწავლელ დასასწრებალათ.

ელექტრონის გაყვანა ციხეებში. თფილისის ციხეების უფროსი სთხოვს ქალაქის გამგეობას, რათა უსახელო საზოგადოების ელექტრონის სადგურიდან ელექტრონული ძალა იქნას გაყვანილი თფილისის ციხეებში სხვადასხვა სამუშაო მანქანების ასამოძრავებლათ, რადგან ცი-

ხეების სახელოსნოებში ტუსაღებმა მუშაობა დაიწყეს.

11 თებერვალს 1910 წ. შესრულდება 15 წელიწადია, რაც თფილისში პირველი სახალხო წარმადგენა გაიმართა.

გავ. „ორიზონი“. ხვალადან თფილისში ხელ-ახლათ გამოავლას იწყებს სომხური გაზეთი „ორიზონი“.

ლექცია. კვირას, 6 დეკემბერს, სახალხო სასწავლო ს. მახსოვრე წაიკითხავს ლექციას: „ლეონიდ ანდრეევი და თანამედროვე ტრაგედია“ (ანდრეევი და ანდრეევი) დასაწყისად სდამოს 4 ნახ. საათზე.

გადამდებია ავთომყოფობა. გერმანს, წყაროს უხნადან ამბები მოგვდის, რომ იქ განქანდა წავთმყოფობა-სახადი, ექიმები დადანი, მაგრამ წავთმყოფობა უფრო ვრცელდება. საჭიროა უფრო მეტი უფრადგება.

წერილები სპარსეთიდან

რეშტიდან თეირანამდე. 2 ოქტომბერს გავემგზავრეთ რეშტიდან თეირანისაკენ. გზა-ტრეცილი ქალა-მდელივს მისდევს, მოსჩანს უზარმაზარი სააბრეშუმო, პარკის საშრობი შენობები, რომელიც უმთავრესათ ვერობილთ და ბერძენთ ეკუთვნით. ეს მხარე წაგავს შავი ზღვის ნაპირებს... ჩვენ აყვავით მალაქ მივს, რომელიც საუცხოო ტყით არის შემოსილი და შუაზე რუთხუნა ჩამოდის. თვალუწვდენელი მთები სქელი, დაბურული ტყით არის შემოსილი და გზა-ტრეცილი ლამაზათ მიიკლავება ხეებ ქვეშ, მარა ასეთი სანახაობა-სიმწვანე მდებარეობისა თავდება კასპიის ზღვიდან 70 ვერსზე და კვლავ იწყება ხრიკი, გადამწვარი მთები, რომელიც სულსა და გულს წამოავს...

12 საათია სიციხისაგან სული გვეხუთება, ჩემი თანამგზავრი სპარსელები ყოველ ორ საათში ჩიბუხს აბოლებენ და ჰაერი იხუთება... ესლა ბიარამია მათი და ხშირათ ლოცულობენ, ნიხამს აკეთებენ და მგზავრობას ამწელებს... მოაწია ილიკის დრო. ამ პაპანაქება სიტყვი ილიან ფეხებზე, იქლავებენ, ირებენ ცივ წყალს პირისახე-ხელებ-ფეხებზე და აღაპყრებენ ხელებს „ალახ“-ის ძაბილით... მცხოვრებლები და მოვარენი გამოგვეგებენ პატარა საფოსტო სადგური სუღბარში და გვიკითხეს ბიარამია (დღესასწაულია) დღე ხომ ვარ არის! სწორეთ წუხელის 12 საათზე გახსნილდა მათთვის და შეიძლებოდა საქმლის ქამა დღეს. წერაკითხვის უკოდინარი ხალხი ქალაქიდან ელოდა ცნობას ისეთი სიცრუე-სიმეჩვივით... როცა ჩემმა თანამგზავრებმა ახარეს დღესასწაული: შეიქნა სინარული, ბავშვების ტუნაობა და საქლის იქვე ქამა... იმ დამეს მთის მწვერვალზე დიდი ცეცხლი გაჩაღეს, რომ ხალხს გაეგო დღესასწაული.

ნდენ (1907 წ. 16,900 კანონის დარღვევის მაგალითზე მხოლოდ 993 ოქმია შედგენილი). მრეწველებს კი ესეც დიდათ შეგვიწერებლათ მოჩვენათ. და აი, მინისტრი ისწრაფვის 1909 წ. რწმუნებულები დაჯილდოვოს ნაკაზის 65 მუხ. შემდეგ დამატებით:

იმ შემთხვევებში, როდესაც კანონის დარღვევის მიზეზების გამოძიების შემდეგ საქარხ. ინსპექტორი დარწმუნდება, რომ კანონის დარღვევა გამოწვეულია კანონის სათანადო უკოდინარობით ან სხვა რამე მიზეზით, ინსპექტორი ოქმს არ ადგენს, არამედ — დანაშაუვს კანონს აუხსნის და ამას ნაკაზის 61 მუხ. თანახმა სასრევიზიო ოქმში აღნიშნავს იმ ვალის აღნიშნით, რომლის განმავლობაში წარმოება მოწყობილებული უნდა იქნეს კანონის და მისი დამატების თანახმათ.

ნუ თუ ვაჭრობა-მრეწველობის მინისტრს უფლება აქვს მრეწველებს პრივილეგიები მიანიჭოს, რომელიც მათ „კანონის უკოდინარობის სახით“ საზოგადო მოვლეობიდან ანთავისუფლებს? ვაჭრობა-მრეწველობის მინისტრს ჰგონია მისი უფლება აქვს, რომ თავის მოხელეებს მოსამართლის უფლებანი მიანიჭოს, რომლის ძალითაც მათ საშუალება ეძლევათ დანაშაუვნი საქმის გაურჩევლათ სასამართლოს პასუხისმგებლობისაგან განთავისუფლონ?

თუ მრეწველობის მინისტრია მსუბუქათ ეკიდება მრეწველებს კანონის აშკარათ დარღვევისათვის, სამაგიეროთ, ის სასტიკათ სჯის მუშებს არა თუ კანონების, არამედ საქარხნო შინაური წესიერების დარღვევისათვისაც. სამუშაო დღის გაცდენისათვის 145 მუხ. ძალით მუშა ისჯება ჯარიმით და განაცდენი დღის ხელფასის გამორიცხვით. თავის დროზე გა-

ლი... ეს მხარე ზეთისხილის ატეხილი ქალბით არის შემოსილი, მათი გადამხმარა და გადაწვების გზას ადგია... შიგ ზეთისხილის ქალაში მოხერხებული ალია-გას დგას რუსეთის სახალხო წარმადგენა... ხალხი შეგვირბული უკვე იქნას, ხალხს ბრეკარება და მათ დანახვებზე „ალოზობა“ წამოიძახებს...

სამხედრო გზატკეცილი გადადის ისეთ მაღალ მთებზე, როგორც საქართველოს სამხედრო გზა. ორ უზარმაზარ მთის ნაპირებში მდინარე მოქუხს და მიიპობს კლდეებს, რომელსაც გზა მისდევს. რეშტიდან კახვინამდე სხვა გზა არ არის და ასეთი ვიწრო კლდეები, დაბრკოლებასინდელი გადალახეს რევოლიუციონერებმა, აიღეს შახის სიმაგრეები და იერიშით აიღეს კახვინი... წარმოუდგენელი და დაუჯერებელია აღება ამ მთების და იქ გასაგრება... ასეთი სასწაული შეუძლია მხოლოდ რევოლიუციას... კავკასიელიების სიმამაცეს, მათ გამბედაობას ვატაკვებით მოგითხრობენ ჩემი მცხოვრებნი და მათი სისხლი, და აქ დამარხული გმირები მოწმობენ ამას... სხვათა შორის, ამ მხარეზე მოკლულია შალვა დოლიძე. ტატო ცქიმიანაური, ივლიანე ფოჩხუა... სპარსეთში ცნობილია როგორც სახელოვანი გურჯები „ბათუმის მებრძოლი“... ესენი ყოფილან აქ საუცხოო მებრძოლები და ხელმძღვანელები. თუ ორ ბათუმელი „ვალიკო“ და მისი ამხანაგები — ბრძოლა წაგებულნი იყავო — ამბობენ აქაურები...

ქართველები გუფავლ სალ კლდეს გულმკერდით მიიპობდენ და ბარკადს, ბარიკადზე დებულდენო — ამბობს სამხედრო მინისტრის თანაშემწე მუიზამ-სულთან... ფურმს და მის ამხანაგებს გამოცდილებმა, ენის ცოდნა დღათ უწყობდა ხელს თეირანისკენ გალაშქრებას და მრავალი საუკეთესო მსხვერპლი შესწირეს სომხებმა, მათი სისხლით შეიღება აქაური სალი კლდეები და მტერი შიშმა შეიპყრო...)

ჩვენ მიუფახლოვდით კახვინს. 12 ვერსზე რუსეთის ჯარია დაბანაკებული გზაზე და მგზავრებს გულმოდგინეთ ათვალეობენ... ზარბაზნები გამწვივებულია მინდორში.

ჩვენ ვერ დავათვალეობთ ქ. კახვინი ჩვენდ და მოუკიდებელი მიზეზების გამო, თუმცა ძლიერ გვინდოდა მისი ნახვა და გავემგზავრეთ თეირანისაკენ... ქალაქი გარშემორტყმულია კედლებით, ქუჩები გაკრულია ბარიკადებით... ამ ქალაქის აღება რევოლიუციონერებისაგან გასაკვირვებელია და დახეტიალი კედლები მოწმობენ, თუ როგორ უმუშავნია აქ ბომბებებს...

მოუცხადებლობა სამრ. წესდ. 146 მ. ძალით ისჯება ჯარიმით არა უმეტეს ერთი მანეთისა, მიუხედავათ ამისა, მოსკოვის მექარხნეთა საზოგადოების თხოვნის თანახმათ უმთავრესმა საკრებულომ მრეწველებს უფლება მიანიჭა დავიანებული მუშების მთელი დღის განმავლობაში ქარხანაში არ შეუშვან.

თუ წინადადებებიდან შემდგარი თანხა განსაზღვრული იქნება თანახმათ ისევ მოახუტებულ და დაავთმყოფებულ მუშებს ხმარდებოდა, უმთავრესი საკრებულოს ახალი განკარგულებით ამ თანხას ახალი მიმართულება მიეცა. ეს ფულები გადავიდა ადების სრულ განკარგულებაში, რომელთაც უფლება აქვთ ფულები თავის საკუთრებათ აღიარონ.

ამნიართვე მოიქცა უმთავრესი საკრებულო ე. ნ. „ტრიუკისტიმის“ (საქონლით ხელფასის გასტუმრება) შესახებაც. სხვადასხვა განმარტება დარტყვებით ამ სისტემის გამო ისეთი პირობები შექნა საკრებულომ, რომ მუშები იძულებული არიან არა თუ ხელფასი, არამედ — გარემოდ შეყოლილ ძონძებიც კი მექარხნის მიერ დაგებული ბლენში დასტოვონ.

მოხსენება თუ არა ვაჭრობა-მრეწველობის მინისტრს, რომ საქარხ. სამართალი საქმეების უმთავრესმა საკრებულოთ თავისი ცირკულიარებით და განმარტება-დამატებებით არსებული კანონები დარღვია (ჩამოთვლილია დაწვერილებით ეს კანონები) და თუ მოხსენება, რა ზომების მიღებას აპირებს დარღვეული კანონების აღსადგენათ?

